

КОРХОНА ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИНИНГ КОМПЛЕКС ТАҲЛИЛИ
COMPLEX ANALYSIS OF THE ECONOMIC COMPETENCE OF THE
ENTERPRISE

Самадова Наргиза Расуловна

ТМИ, “Иқтисодий таҳлил” кафедраси катта ўқитувчиси

G-mail: nargizasamadova040@gmail.com

Тел: +998909785395

Аннотация: Мазкур мақолада хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий салоҳиятини комплекс таҳлил қилиш, мулкдорлар, бошқарув органлари, инвесторлар ҳамда бошқа манфаатдорларнинг қизиқишларини инобатга олган ҳолда мамлакатимизда барқарор ва мутаносиб иқтисодий ўсишни таъминлаш, иқтисодий ислохотлар самарадорлигини ошириш, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг ҳозирги ҳолатини чуқур таҳлил қилган ҳолда янги ўсиш нуқталарини аниқлаш ҳамда мавжуд иқтисодий салоҳиятдан етарлича фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилган.

Abstract: *In this article, a comprehensive analysis of the economic potential of economic entities, taking into account the interests of owners, management bodies, investors and other interested parties, ensuring stable and proportionate economic growth in our country, increasing the effectiveness of economic reforms, new growth with an in-depth analysis of the current state of socio-economic development of the regions special attention is paid to determining the points and sufficient use of the existing economic potential.*

К

a **Keywords:** *economic potential, complex analysis, property potential, labor potential, production potential.*

и

т Сўнгги йилларда глобал иқтисодиётга кескин таъсир этган коронавирус пандемияси ва геосиёсий можароларга қарамай 2022 йилдаги 3 фоизлик пасайишдан кейин 2023 йилда 1,9 фоиз, 2024 йилда эса 2,7 фоизга ўсиши ўрнатилганлиги жаҳон иқтисодиёти салоҳиятининг мустаҳкамлигини кўрсатмоқда.¹ Бу эса жаҳон бизнесида фаолият кўрсатаётган хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий салоҳиятини тўғри ва самарали баҳолаш услубиётини янада такомиллаштириш, мавжуд имкониятлар ва яширин резервларни аниқлаш орқали янги ўсиш нуқталарини белгилаш, амалдаги иқтисодий таралқимнинг комплекс таҳлилининг иқтисодий ўсиш механизми ва шарт шартларини аниқлаш ҳамда инвестициявий жозибадорликни ошириш нуқтайи назардан иқтисодий салоҳиятни таҳлил қилиш усулларини ишлаб чиқишни тақазо этмоқда.

Жаҳонда макро, мезо ва микро даражада бизнес субъектлари иқтисодий салоҳиятини ифодаловчи кўрсаткичлар тизимини шакллантириш, уларни ҳисоблаш йўллари аниқлаш, таҳлил қилиш ва баҳолаш усулларини

¹ [World Economic Situation and Prospects 2023 | Department of Economic and Social Affairs \(un.org\)](https://www.un.org/development/desa/pubs/2023/03/2023-world-economic-situation-and-prospects/)

такомиллаштиришга қаратилган илмий изланишларга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий салоҳиятини таҳлил қилиш ва баҳолашнинг замонавий ёндашувларини ишлаб чиқиш, таҳлил жараёнида қўлланиладиган ахборотларнинг ишончлилигини таъминлаш, мулкдорлар, бошқарув органлари, инвесторлар ҳамда бошқа манфаатдорларнинг қизиқишларини инобатга олган ҳолда иқтисодий салоҳиятни таснифлаш ва уларнинг хусусий ва умумий кўрсаткичлар тизимини шакллантиришнинг услубий жиҳатларини такомиллаштириш, миллий иқтисодиёт хусусиятларини инобатга олган ҳолда инвестициявий жозибадорликни яхшилашга қаратилган иқтисодий салоҳиятни бошқариш усулларини такомиллаштириш масалалари замонавий илмий тадқиқотларнинг устувор йўналишларидан бирига айланмоқда.

Мамлакатимизда барқарор ва мутаносиб иқтисодий ўсишни таъминлаш, иқтисодий ислоҳотлар самарадорлигини ошириш, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг ҳозирги ҳолатини чуқур таҳлил қилган ҳолда янги ўсиш нуқталарини аниқлаш ҳамда мавжуд иқтисодий салоҳиятдан етарлича фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Эндиликда, «Ҳудудларни барқарор ва жадал ривожлантириш учун уларнинг комплекс ва мутаносиб ижтимоий-иқтисодий ривожланишини, табиий хом ашё ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини, иқтисодий ва инвестициявий салоҳиятини, шунингдек, ҳудудларнинг бошқа қиёсий устунликларини баҳолашнинг ягона тизимини жорий этиш»² устувор вазифалардан бири сифатида белгиланган.

Мазкур вазифа ижросини таъминлашда хўжалик юритувчи субъектларнинг мавжуд ресурслардан фойдаланиш самарадорлигига баҳобериш, ички резервларни аниқлаш, стратегик бошқарув қарорларини қабул қилиш орқали узоқ муддатли инвестициявий лойиҳаларни самарали амалга ошириш, бизнес субъектлари ўртасида ўзаро манфаатли шартномаларни тузишда иқтисодий салоҳиятни тўғри баҳолаш орқали юзага келиши мумкин бўлган рискларни камайтириш мақсадида иқтисодий салоҳиятни тўғри ва аниқ таҳлил қилиш ҳамда баҳолаш бўйича услубий асосга бўлган эҳтиёж ортиб бормоқда. Хўжалик юритувчи субъектлар иқтисодий салоҳиятини ифодаловчи кўрсаткичларни аниқлаш ва таҳлил қилишга оид амалдаги усул ва услубларни танқидий таҳлил қилиш орқали уларни замонавий ёндашувлар, ривожланишнинг янги йўналишлари талабларидан келиб чиқиб такомиллаштириш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Мамлакатимизда ҳам иқтисодиётнинг барқарор ўсишини таъминлаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, аҳоли даромадини ошириш борасида қатор ислоҳотлар амалга оширилиб, бир қатор ижобий натижаларга эришилди. Хусусан, мамлакат яши ички маҳсулоти 2016 йилги 255421,9 млрд сўмдан 2022 йилда 888341,7 млрд. сўмга, саноат маҳсулотлари ҳажми эса 111869,4 млрд. сўмдан 553265,0 млрд. сўмга, асосий капиталга киритилган инвестициялар 51232,0 млрд.сўмдан 266240,0 млрд сўмга етганлиги макро

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 1 майдаги ПК-4702-сон «Ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни рейтинг баҳолаш тизимини жорий этиш тўғрисида» ги қарори. [ПК-4702-сон 01.05.2020. Ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни рейтинг баҳолаш тизимини жорий этиш тўғрисида \(lex.uz\)](#)

даражада иқтисодий салоҳиятнинг ўсиб бораётганлигидан далолат бермоқда.³ Бироқ, эришилган натижалар ҳалиям мамлакатимизнинг мавжуд иқтисодий салоҳиятига мос эмаслиги, аслида юқорироқ натижаларга эришимиз мумкинлиги ва бунинг учун барча имкониятлар етарли эканлиги эътироф этилмоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев бу борада қуйидаги фикрларни айтиб ўтганлар: “Биз 2030 йилгача ялпи ички маҳсулотимиз ҳажмини 160 миллиард долларга етказишдек жуда катта марра олдик. Бунга эришиш албатта осон бўлмайди. Лекин бу йўлда аниқ ҳисоб-китобларимиз, реал имкониятларимиз бор. Табиий бойликларимиз, меҳнат ресурсларимиз, интеллектуал ва маънавий салоҳиятимиз, иш тажрибамиз етарли.”⁴

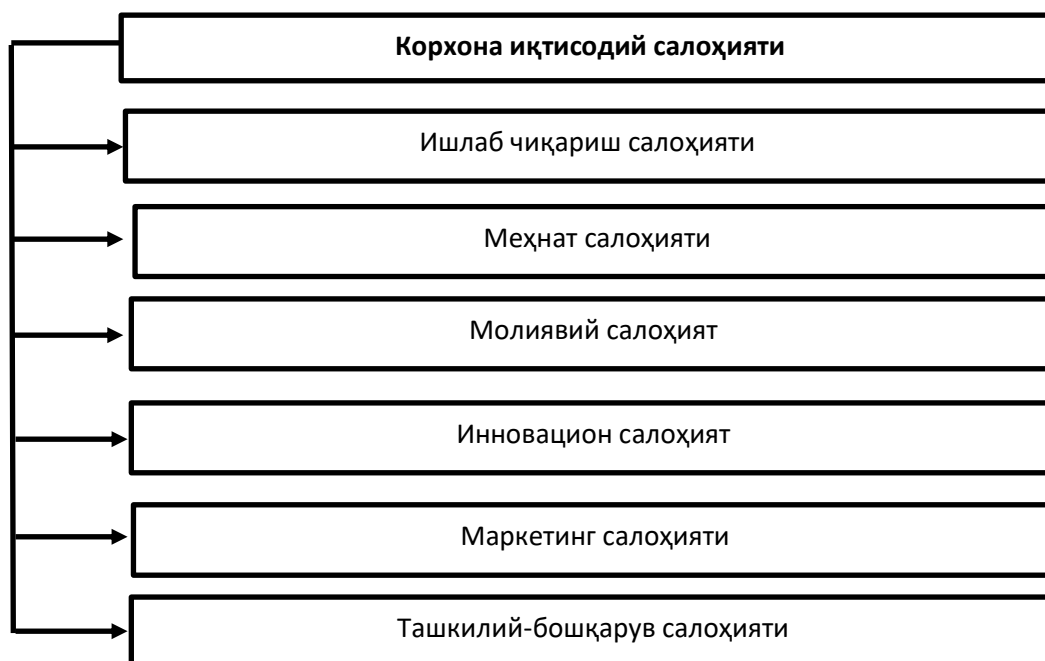
Мамлакат иқтисодий салоҳиятини унинг қуйи бўғини ҳисобланган тадбиркорлик субъектлар ташкил этади. Ҳар қандай макроиқтисодий кўрсаткич хўжалик юритувчи субъектларнинг қай даражада самарали фаолият юритаётганлиги ва уларнинг имкониятларидан келиб чиқиб шаклланади. Шу боисдан, тадбиркорлик субъектлари сонининг ортиши, фаолият соҳаларининг хилма-хиллиги, турли мулкчилик шаклларига тегишлилиги, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот (иш ва хизматлар) тури ва ҳажмининг узлуксиз ортиб боришига эришиш якуний натижада мамлакат иқтисодиёти ривожини таъминлаб берувчи асосий омил сифатида талқин этиш мумкин.

Корхона иқтисодий салоҳиятини ифодаловчи кўрсаткичларнинг таҳлил қилиниши харажатларни камайтириш, фойдани ошириш, мавжуд ишлаб чиқариш ресурсларидан самарали фойдаланиш ҳамда аниқланмаган имконият(резерв)ларни топиш имконини беради.

Иқтисодий салоҳият таҳлилининг назарий асосларини хорижий ва МДХ мамлакатлари олимларидан Р. Э Атоян, М. А Ястребинский, Г. Е. Баженов, О. А. Кислицына, Р. А. Белоусов, В. А. Дорошенко, Б. А. Осипов, Ю. Д. Шмидт, В. П. Красовский, А. Р. Ханов, П. П. Табурчак, М.К. Старовойтов, П.А. Фомин ва бошқаларнинг замонавий илмий ишлари ташкил этади. Ушбу тадқиқотларда корхона иқтисодий салоҳияти деганда унинг узок муддатли фаолиятини таъминлаш ва стратегик мақсадларига мавжуд ресурслардан самарали фойдаланган ҳамда имокниятларни ҳисобга олган ҳолда эришиш қобилияти тушунилади. Бизнинг фикримизча, корхона фаолияти ва унинг иқтисодий салоҳиятини комплекс таҳлил қилиш нуқтайи назардан уни қуйидаги компонентлар асосида ўрганиш мақсадга мувофиқдир (1-расм).

³ [Makroko'rsatkichlar \(stat.uz\)](http://Makroko'rsatkichlar.stat.uz) Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги расмий сайти маълумотлари.

⁴ [Халқимизнинг юксак ишончини оқлаш, эришган ютуқларимизни янги, янада улкан натижалар билан мустаҳкамлаш – бош вазифамиз \(president.uz\)](http://Халқимизнинг юксак ишончини оқлаш, эришган ютуқларимизни янги, янада улкан натижалар билан мустаҳкамлаш – бош вазифамиз (president.uz))

1-расм. Корхона иқтисодий салоҳиятини комплекс таҳлил нуқтаи назардан таркиби⁵

Корхонанинг асосий молиявий кўрсаткичларини ҳар томонлама иқтисодий таҳлил қилиш асосида бухгалтерия (молиявий) ҳисоботларида келтирилган маълумотлардан фойдаланган ҳолда иқтисодий салоҳиятни баҳолаш мумкин. Мулкӣ салоҳиятнинг ўзгаришини баланс моддаларининг динамикаси ва унинг таркибидаги ҳар бир модданинг улуши билан баҳолаш мумкин. Баланснинг ўсиши корхона мулкӣ салоҳиятининг ўсишидан далолат беради. Агар соф даромад, корхона қиймати, дивидендлар ва гудвилл ортиб бораётган бўлса, ташқи (бозор) салоҳияти ўсиб бораётган деб ҳисоблашга асос бўлади. Агар капитал-меҳнат нисбати ва капитал унумдорлиги ошса, асосий фондлар индекси ошса, ўз маблағлари коэффициентлари ошса, уларнинг мослашувчанлиги ошиб, якуний фаолият кўрсаткичлари - тушум, соф фойда, рентабеллик ортиб борса, ишлаб чиқариш салоҳияти ўсиб бораётган ҳисобланади. Таҳлил қилинаётган молиявий коэффициентлар белгиланган стандарт қийматлардан ошса, молиявий салоҳият ортади.

Корхона иқтисодий салоҳиятига бағишланган кўплаб адабиётлар ва илмий нашрларда унинг қайсидир бир элементи ёки бўмаса маълум ёндашув асосида иқтисодий салоҳиятга баҳо бериш масаласи ўрганилган. Ҳанузгача иқтисодий салоҳиятни таҳлил қилиш ва баҳолаш борасида олимлар томонидан косенсусга эришилган бирор метод мавжуд эмас. Чунки, иқтисодий салоҳият серқирра йўналиш бўлиб, уни мақсаддан келиб чиқиб турлича таҳлил қилиш мумкин.

⁵Махсус адабиётлар асосида тайёрланди

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Samadova Nargiza Rasulovna. (2022). ANALYSIS OF INDICATORS REPRESENTING THE ECONOMIC POTENTIAL OF ECONOMIC ENTITIES AND ITS DISTINCTIVE FEATURES. *European Journal of Research Development and Sustainability*, 3(11), 108-111. Retrieved from <https://www.scholarzest.com/index.php/ejrds/article/view/2960>
2. Nargiza Samadova. (2023). INFORMATION SOURCES OF ECONOMIC COMPETENCE ANALYSIS OF ECONOMIC SUBJECTS AND THEIR CLASSIFICATION. *Academia Repository*, 4(12), 278–283. Retrieved from <https://academiarepo.org/index.php/1/article/view/290>
3. М.Ю.Рахимов. (2023). МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТ ТАҲЛИЛИ: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 211–220. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrij/article/view/2879>
4. Султанов Махмуд Ахмедович. (2023). ИНВЕСТИЦИЯ ФОНДЛАРИДА ДИВИДЕНД СИЁСАТИ ВА УНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎЛЛАРИ. *World Scientific Research Journal*, 16(1), 163–169. Retrieved from <http://wsjournal.com/index.php/wsrij/article/view/2714>
5. Нурманов, У. А. (2022). ИҚТИСОДИЁТНИ ГЛОБАЛЛАШУ ШАРОИТИДА ЖОРИЙ АКТИВЛАР ТАҲЛИЛИНИНГ НАЗАРИЙ-УСЛУБИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. "Экономика и туризм" *международный научно-инновационной журнал*, 4(6). Retrieved from <http://interjournal.uz/index.php/journals/article/view/82>
6. Rahimov M.Yu. (2013). An analysis of the financial condition of economic entities. Educational manual. -Т.: Finance.
7. Нурманов, У. А. (2022). ХЎЖАЛИК СУБЪЕКТЛАРИДА ЖОРИЙ АКТИВЛАР ВА УЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИ. *Журнал Инновации в Экономике*, 5(2). Retrieved from <https://tadqiqot.uz/index.php/economy/article/view/4757>
8. Рахимов М.Ю. Иқтисодиёт субъектлари молиявий ҳолатининг таҳлили. Ўқув кўлланма.-Т.;“Iqtisod-Moliya”, 2013. -390 б.
9. Қличев, Б. (2021). Хўжалик юритувчи субъектларда ишбилармонлик фаоллиги таҳлили. *Актуар молия ва бухгалтерия ҳисоби*, 1 (3)-сон, 1-9. Retrieved from <https://finance.tsue.uz/wp-content/uploads/2021/06/4.-Қличев-Б.pdf>
10. Қличев, Б. (2021). Инновацион фаолиятда асосий воситалар таҳлилини ташкил этиш масалалари. Инновацион иқтисодиёт: муаммолар, таҳлил ва ривожланиш истиқболлари. Қарши, Ўзбекистон. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10531216>
11. Sultanov, M. (2023). Features of Dividend Allocation and Taxation in Investment Funds of Uzbekistan. *Asian Journal of Technology & Management Research (AJTMR) ISSN, 2249(0892)*.
12. Қличев, Б. (2021, сентябрь 30). Меҳнат мотивациясида моддий рағбатлантириш таҳлили. Молия-банк тизимида илм-фан, таълимнинг инновацион инфратузилмасини шакллантириш ва ривожлантиришда тошкент молия институтининг ўрни. Конференция материаллари тўплами, Тошкент, Ўзбекистон. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10531256>
13. Klichev, B. (2014). Бошқарув ҳисобида баҳо шакллантиришни такомиллаштириш масалалари. *Молия*, 2014(5), 10–15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10522860>

14. Қличев, Б. (2022). Истеъмолчи манфаатлари асосида маҳсулотга баҳо шакллантириш масалалари таҳлили. *Iqtisodiyot: tahlillar va prognozlar*, 4 (20)-сон, 170-175.
15. Қличев Бахтиёр Пардаевич. (2023). ОПЕРАЦИОН ФАОЛИЯТ НАТИЖАЛАРИНИ ИФОДАЛОВЧИ КЎРСАТКИЧЛАР ТАҲЛИЛИ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 182–188. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2876>
16. Қличев, Б. (2021, ноябрь 19). Ички аудит хизмати фаолиятида иқтисодий таҳлилни такомиллаштириш масалалари. Рақамли иқтисодиёт шароитида солиқ маъмуриятчилиги ва халқаро солиққа тортиш механизмини такомиллаштириш. Халқаро конференция материаллари тўплами. Тошкент, Ўзбекистон. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10531234>
17. Курбонов, М. (2020). Зарубежный опыт эффективного использования финансовых ресурсов государственных целевых фондов. *Экономика И Образование*, 1(5), 163–166. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/economy_education/article/view/4823
18. Pardayevich, K. V. (2023). Analysis of the Maximum Volume of Production in Cement Production Enterprises in Uzbekistan. *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development*, 5(6), 1-8. Retrieved from <https://journals.researchparks.org/index.php/IJEFSD/article/view/4460>
19. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2023). ХУФИЁНА ИҚТИСОДИЁТДА ЭКСПОРТ-ИМПОРТНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШ ТАРТИБИ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 176–181. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2875>
20. Пардаев Файзулла Гаффарович, & Мухиддин Абдуллаевич Курбонов. (2023). ИСТИҚБОЛДА ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИ ХИСОБИНИ ЮРИТИШДА АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН ДАШБОРДЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 189–196. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2877>
21. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2023). ХУФИЁНА ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА БЮДЖЕТ НАЗОРАТИНИНГ ТИЗИМИ ТАҲЛИЛИ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 197–210. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2878>
22. Gayratjon Ibragimov Artikovich. (2022). GLOBAL DIGITALIZATION AND THE PLACE OF UZBEKISTAN. IV ФОРУМ «ЭКОНОМИКА В МЕНЯЮЩЕМСЯ МИРЕ» 2022 май КАЗАНЬ-ТАШКЕНТ), Казань-Ташкент. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6627529>
23. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2023). ХУФИЁНА ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА НАЗОРАТ ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 221–231. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2880>
24. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2023). ХУФИЁНА ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА ДАВЛАТ МОЛИЯВИЙ НАЗОРАТИ ВА УНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 248–259. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2882>
25. Мухиддин Абдуллаевич Курбонов, & Эргашев Уйғун Жабборович. (2023). КАМЕРАЛ СОЛИҚ ТЕКШИРУВИДА ИНСОН ОМИЛИНИ КАМАЙТИРИШДА СМАРТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ. *World*

- Scientific Research Journal, 21(1), 260–268. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2883>
26. Курбонов Муриддин Абдуллаевич. (2023). ХУФИЁНА ИҚТИСОДИЁТНИ КАМАЙТИРИШДА ЭКСПОРТ-ИМПОРТ ОПЕРАЦИЯЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎЛЛАРИ. World Scientific Research Journal, 21(1), 269–275. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2884>
27. Курбонов Муриддин Абдуллаевич. (2023). ХУФИЁНА ИҚТИСОДИЁТГА КУРАШИШ ЖАРАЁНИДА БЮДЖЕТ ИНТИЗОМИНИ МУСТАҲКАМЛАШНИНГ ЗАРУРЛИГИ. World Scientific Research Journal, 21(1), 153–165. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2873>
28. Tulaev, M. (2020). Учет корпоративных облигаций. *Архив научных исследований*, 1(25). извлечено от <https://ejournal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/2783>
29. Sagdillayeva, Z. A. (2023). BUSINESS ANALYSIS IS A NEW DIRECTION OF ANALYTICAL WORK. *Intent Research Scientific Journal*, 2(6), 93-104.
30. Asanalievna, S. Z. (2022). ASSESSMENT OF THE FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE. *湖南大学学报 (自然科学版)*, 49(10). Retrieved from <https://johuns.net/index.php/publishing/454.pdf>
31. Yuldasheva Umida Asanaliyevna. (2023). TAX POTENTIAL AS AN INDICATOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGION. *European Journal of Emerging Technology and Discoveries*, 1(8), 41–45. Retrieved from <https://europeanscience.org/index.php/1/article/view/305>
32. Yuldasheva Umida Asanaliyevna. (2023). THEORETICAL APPROACHES TO THE CONCEPT OF "TAX POTENTIAL" AND METHODS OF ITS ASSESSMENT. *European Journal of Emerging Technology and Discoveries*, 1(8), 21–25. Retrieved from <https://europeanscience.org/index.php/1/article/view/302>
33. Tulaev, M. (2021). МҲХС БЎЙИЧА МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТ: ТАЙЁРЛАШ ВА АВТОМАТЛАШТИРИШ. *Архив научных исследований*.
34. Tulaev, M. (2019). Финансовая отчетность: на пути соответствия национальным и международным стандартам. *Архив научных исследований*, 1(1). извлечено от <https://ejournal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/723>
35. Tulayev M., Ahmedov A. (2023). Balansning tarkibiy tuzilishi va unga ta'sir etuvchi omillar. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 8, 71-77
36. Тулаев Мирзакул Саламович. (2023). КОРХОНАЛАРНИНГ МОЛИЯВИЙ ФАОЛИЯТИНИ ТАШҚИ АУДИТОРЛАР ТОМОНИДАН ТЕКШИРИШ МАСАЛАЛАРИ . World Scientific Research Journal, 16(1), 252–258. Retrieved from <http://wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2724>
37. Ибрагимов, Г. А. (2023). ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ И ВОПРОСЫ БЕЗОПАСНОСТИ. *Gospodarka i Innowacje*, 68-73.
38. Ibragimov, G. A. (2021). Business Analysis In The Digital Economy. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(7), 4543–4549.
39. Ibragimov G. (2022). Introduction of digital solutions to the economy of Uzbekistan: problems and solutions. *International Journal of Research in IT and Management (IJRIM)*, 12(9), 34-39. Retrieved from <https://euroasiapub.org/wp-content/uploads/IJRIM2Sep22-Uzb-1.pdf>
40. Ibragimov G. (2022). Keeping records of imported goods while improving customs administration in Uzbekistan. *International Journal of Research in Finance and Marketing (IJRFM)*, 12(11), 30-34. Retrieved from <https://euroasiapub.org/wp-content/uploads/IJRFM3Nov22-Uzb.pdf>

41. Ibragimov G. (2023). Problems of training financial analysts in the republic of Uzbekistan. *International Journal of Research in Economics and Social Sciences (IJRESS)*, 13(06), 108-115. Retrieved from <https://euroasiapub.org/wp-content/uploads/IJRESS11June23-Uzb.pdf>
42. Ibragimov G. (2022). Digitalization of the economy of Uzbekistan: experience and prospects. *International Journal of Research in Economics and Social Sciences (IJRESS)*, 12(05), 102-109. Retrieved from <https://euroasiapub.org/wp-content/uploads/IJRESS10-May2022.pdf>
43. Ibragimov, G., & Yakubov, U. (2015). Agricultural Development in Uzbekistan. *SCIENTIFIC ENQUIRY IN THE CONTEMPORARY WORLD: THEORETICAL BASICS AND INNOVATIVE APPROACH*, 74. Retrieved from https://bmpublgroup.com/assets/1_26_4_1.pdf#page=75
44. Ulayev M. (2023). Moliyaviy hisobotning halqaro standartlari bo'yicha moliyaviy hisobot: tayyorlash va avtomatlashtirish. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 6, 134 -138.
45. Yakubov U. (2021). IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND METHODOLOGY IN ORGANIZATION OF JOINT VENTURES. *Эконмока и бизнес: теория и практика.* 4-2 (74). ISSN 2411 0450.
46. Yakubov U. (2022). MODELING THE ANALYSIS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY. *Web of scientist: International scientific research journal* ISSN: 2776-0979, Volume 3, Issue 2
47. Yakubov Ulugbek. (2023). ISSUES OF ASSESSING THE JOINT ACTIVITY OF BUSINESS ENTITIES. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 14, 57–61. Retrieved from <https://ajird.journalspark.org/index.php/ajird/article/view/557>.
48. Yakubov, U. (2023). КОРХОНАНИНГ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТИНИ КОМПЛЕКС ТАҲЛИЛИ. *Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук*, 3(4), 132–139. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJLFAS/article/view/12603>.
49. Fayziyev, F. A. (2023). ЎЗБЕКИСТОНДА ЎЗИНИ ЎЗИ БАНД ҚИЛИШ: РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ ВА СОЛИҚ ТИЗИМИДАГИ ЎРНИ. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 426-434. https://gospodarkainnowacje.pl/index.php/issue_view_32/article/view/2099
50. Fayziyev Farrux Abdulloxojaevich. (2023). КЎЧМАС МУЛКНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ. *World Scientific Research Journal*, 21(1), 232–247. Retrieved from <http://www.wsjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2881>